

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm LV. Dilectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Ica Abb. hic n. 3. Franc. no. 4. gloss. in c. Pastoralis. 11. verb. exceptis. de officio Ordinarij; nam Archiepiscopus est Iudex ordinarius Episcopi, ideoque eum cohibere debet, si aliquem iniuste vexet.

5 Not. V. Qui a sententia appellauit, appellationi non tantum renuntiare videtur, si se subiiciat iurisdictioni Iudicis a quo, c. Gratianum. 20. de off. deleg. sed etiam si compareat, coram superiore Iudice a quo, qui sit inferior Iudice ad quem, vt in casu huius Capituli; si enim aliquis actum contrarium seu incompatibilem alteri priori actui exercent, tunc eum revocare seu ipsi renuntiare censetur. Sed cum appellatione ad Papam consistere non potest, vt inferior videlicet Metropolitanus causam appellationis cognoscat, ergo si is, qui ab Episcopo ad Papam appellauerat, postea Episcopi mediatum Superiorem, videlicet Metropolitanum adeat, vt eandem causam cognoscat, is priorem appellationem deserere eisque renuntiare censetur.

6 Cæterum, si appellatio a Iudice, a quo appellatio approbata sit, vel ab adversario accepta, tunc ad Curiam devoluta censetur, 20. appellans recedere non possit, alioquin in expensas condemnandus est. cap. Nicolao. 64. hoc tit.

7 Not. VI. Protestatio impedit, quo minus al quis censetur renuntiare iuri suo l. si debitor. 4. quibus modis pig. ubi gloss. noua ait, quod creditor consentiens pignus vendi, salvo iure suo, jus pignoris non amittit. & Innoc. in c. Cum M. n. 1. de constitut. ait: tunc protestationem prodesse, si actus, qui geritur, duobus modis intelligi possit, vt in exemplo prius allato; sin autem actus ad vnum determinatus sit, tunc protestatio contraria repugnat actui & dicitur facta contraria, ideoque nihil prodest. Tum vero distinguendum est; vel actus substantiam suam jam habet ex proprio obiecto, hoc casu protestatio contraria ei superveniens omnino inutilis censi debet, & pro non apposta haberi; vt si quis viro honesto alapam infligendo dicat, se non iniuriæ causâ agere, is verò iniuriam infert. l. Si quis conuictij. 5. C.

de iniuriis. Cum alapa voluntariè inflicta, viro honesto & innocenti, ex obiecto suo substantiam iniuriæ habeat, quæ per protestationem contrariam auferri non potest, vel actus nondum habet substantiam ex obiecto, sed pender ex libera voluntate, tunc per contrariam voluntatem seu protestationem impeditur ac tollitur, exemplum habes in hoc cap. actum suo iuri contrarium agendo censetur aliquis renuntiare iuri, sicuti supra dictum. & tradit gloss. in l. 1. C. de furt. sin autem aliquis talem actum agendo, nihilominus jus suum retinere velit, tunc tanquam contraria dicens repelli debet, vt hic & in cit. l. 1.

CAPITVLVM LV.

Dilectis.

PARAPHRASIS.

Presbyter alicuius Ecclesiæ Altisiodorensis Diœcesis, aliqua furtiuè ex Ecclesia subtraxerat, quæ cum restituere recusaret, Episcopus eum excommunicauit: dicebat enim plenam iurisdictionem super ea Ecclesia ad se pertinere, sed Decanus asserens Ecclesiam illam & Presbyterum suæ iurisdictionis esse, petiit Presbyterum sibi exhiberi & restitui, tunc Episcopus veritus, ne quidpiam attentaret, se & suos & statum Ecclesiæ acciuitatis Metropolitanæ protectioni subiecit. Sed Decanus posthabita appellatione interdictum promulgauit, vt Episcopo præsentem in Ecclesia Altisiodorensi a diuinis officiis cessaretur. Postea verò cum ad diem præfixum partes comparuissent, coram Officiali Curie Metropolitanæ, ad quem appellatum erat, Decanus allegauit, ideò se appellationi ab Episcopo interpositæ non detulisse, quia Presbyter adhuc in vinculis detinebatur, nihilominus Officialis sententiam tulit, irritum fuisse interdictum, quod Decanus promulgauit post appellationem Episcopi.

His relatis Innoc. III. respondet. Quandoquidem Episcopus plures modos expresserat,

a a a a 3

serat,

ferat, quibus Decano propter capturam Presbyteri iustitiam exhibere velle, non potuisse Decanum interdictum promulgare, & ideò pro irritò & inani habendum esse, non obstante, quòd Decanus in ea re varius, dicat, se interdictum promulgasse, antequam Episcopus appellaret, & se eiusdem interdicti sententiam ad tempus suspendisse, siquidem pendente appellatione, non poterat Decanus procedere ad executionem sententiæ.

Insuper verò processum Officialis adversus Decanum ipse Papa temerarium decernit, propterea quòd Decanus prius ad Pontificem appellauerit; notum autem sit, post appellationem nihil esse novandum; quòd verò Episcopus Decanum, cum interdictum tollere noller, excommunicaret, id prima facie rectè factum videri potest, quia Officialis prohibuerat, ne interdictum servaretur, Decanus verò hoc ipsum præcipiendo Diuina officia perturbabat. Verùm quia dicta excommunicatio prolata est post appellationem à Decano interpositam ad Papam, cui etiam Officialis deferebat, Apostolos dando, ideò non tantum negotium principale, sed etiam accessoria ad Apostolicam Sedem devoluta fuerunt, consequenter excommunicatio secuta viribus caret.

Uterius tamen si Metropolitanus Decanum non obstante eius ad Sedem Apostolicam appellatione evitandum denuntiaret, propter excommunicationem ipsi à suo Episcopo inflictam, tamen Canonici Senenses eidem rectè communicarent, quippe saniore consilio ducti, ut potius appellationi ad Pontificem delatæ, quàm denuntiationi Metropolitanæ se conformarent.

S Y M M A R I U M.

1. Clericus ab Ecclesiastico iudice incarcerationi potest, & torqueri, si agatur de crimine eius, etiam civiliter tantum.
2. Idem subiectus Episcopo, ex consuetudine

aut privilegio in certa parte diœcesis jurisdictionem obtinere potest, excluso Episcopo.

3. Magistratus repetere potest subditum ab alio iniuste detentum.

4. Episcopus à subdito suo grauatus extrajudicialiter pronocare potest ad Metropolitanum.

5. Limitatur.

6. Interdictum ferri potest sub modo aut conditione certa.

7. Excommunicatus, post legitimam appellationem, non est vitandus.

Not. I. Clericus ab Ecclesiastico Iudice in carcerari potest, si agatur de crimine eius, etiam civiliter tantum ad rei subtractionem aut damni iniuste illati restitutionem. *c. Si Clericus. 15. de sent. excommun. 6.* sed & torqueri in tali casu posse Clericum habetur in *c. 1. de deposito. &* videri potest *Alexander hic. not. 1.*

Not. II. Clericus subiectus Episcopo, ex consuetudine, aut privilegio in certa parte Diœcesis jurisdictionem obtinere potest, etiam excluso Episcopo, ita ut is ordinariè se immiscere non debeat, sed tantum ob defectum, aut negligentiam inferioris eius Clerici, v. g. Archidiaconi, aut Decani. *c. Irrefragabilis. 13. de off. Ordin. &* tradit hic *Frane. not. 4. Alex. not. 3. &* docui de *jurisd. ordin. concl. 77.*

Not. III. Magistratus repetere potest subditum, si ab alio iniuste, aut præter iuris ordinem detineatur, quia ipsius interest partim, ne jurisdictio eius violetur, partim quia subdito indiget ad præstanda debita munera. *arg. l. De jure. 37. ff. ad municipal. vbi ciuitas vendicat sibi ciuem suum ad munera obeunda, &* Archidiaconus in *c. Auctoritate. 4. de priuileg. in 6.* ait: quòd Dominus agere potest, ne subditi eius molestantur, quandoquidem ipse obligatus est ad defendendum eos ab omni vi iniusta. *arg. huius cap. vbi videmus Episcopum pro se &* omnibus Ciuitatis incolis appellasse, ne per interdicti sententiam turbentur. Addit verò *Gloss. in cit. c. auctoritate. verb. pertinent. Innocent. hic. verb. Ciuitatis,* quòd Domino actio de dolo

dolo vel interdictum vtile (vti possidetis) cōpetit, si aliquis colonum eius in possessione turbet, eive molestus sit, quia interest Domini, vt colonus in fundo quietus manere sinatur. Ceterum de furto si quid ipsi colono subtractum sit, Dominum agere posse, cum eius non intersit, sed nec de iniuria, nisi facta sit contemplatione ipsius Domini.

Adde his, quod arrestationes subditorum propter qualemcunque obligationem Dominorum valde odiosæ censeantur, vt in imperio mox mandata etiam sine clausula iustificatoria ad liberationem decernantur, sicuti videre est apud *Gail. de pignorationibus & arrestationibus.*

4 Not. IV. Si Episcopus à subdito suo grauetur, extraiudicialiter provocare potest ad Metropolitanum, ita *Abb. hic. not. 5.*

5 Verum cum id alibi expressum non reperitur, & sit contra Regulas communis iuris, in quibus habetur: Si Episcopus contra Clericum suum litem habeat, vt coram arbitris, vel si causa criminalis sit, in Concilio Provinciali transigatur, sicuti docui de iurisdictione *Ordinar. concl. 80.* ideò hoc notandum videtur generaliter accipiendum, sed prout ex textu nostro colligitur, videlicet si Clericus statum Ecclesiæ Cathedralis seu communitatem Diocesanorum infestare conetur, quia ad bonum ordinem Ecclesiastica Hierarchiæ pertinet, vt in tali casu, in quo periculum in mora est (si ad Pontificem pro remedio accurri statim non possit, neque expectari, donec Synodus Provincialis habeatur) Archiepiscopus remedium mox adhibeat.

6 Not. V. Interdictum ferri potest sub modo aut conditione certa, videlicet si & quamdiu auctor sceleris est in ciuitate, similiter & suspensio ferri potest. v. g. donec Reus satisfecerit, postea verò si satisfactum sit, per se cessat censura secundum *gl. in Clem. 1. verb. donec. de decim.* in quo differunt hæc censura ab excommunicatione, quæ non potest absolute ac totaliter ferri, & non nisi per absolutionem tolli.

7 Not. VI. Qui post legitimam appellationem excommunicatus est, à fidelibus vitari

nō debet, sed in dubio num appellatio fuerit legitima an friuola, parendum videtur Prælato denuntianti excommunicatum, saltem donec Superior *ad quem* appellationem admiserit. *arg. c. 2. de sent. excomm. in 6.*

CAPITVLVM LVI.

Vt nostrum.

PARAPHRASIS.

Cum Cancellaria Ecclesiæ Mediolanensis tanto tempore vacasset, vt ad Sedem Apostolicam eius collatio devoluta videretur, Innoc. III. mandauit Archiepiscopo vt Hannibali Cancellariam conferret, sed Archiepiscopus diuersa rescribens, altera vice respōdit, se 10. mensibus prius quam Bullam Pontif. acceperat, collationem fecisse Henrico, tum Pontifex iussit, vt Henricum, cui collatio facta referebatur, cum testibus &c. ad ius suum prosequendum Romam mitteret, sed Archiepiscopus nō obstante hoc mandato, dicto Henrico sigillum Cancellariæ contulit. His intellectis Innocentius mandat quibusdam delegatis; si ita se rem habere cognouerint, quòd videlicet sigillum traditum sit, postquam Papa totius negotij cognitionem ad se avocauerat, traditionem irritā decernant, prohibentes Henrico, ne sigillo vquam vti præsumat, quia plus aliquid est, Papam ad se causam avocare, quam ad ipsum super causa appellari. Casum huius cap. reperies *inf. in c. 1. Vt Ecclesiastica beneficia &c.* secundum integram eius lectionem, adiunctā Glossā.

SUMMARIUM.

1. Superiore iudice causam avocante à iudice inferiore, huius in ea causa acta post auocationem ipso iure irrita sunt.
2. Superior potestas ab inferiore causam auocare potest, si hac ab illa iurisdictionem accepit.
3. Auocatio causæ magis impedit iurisdictionem iudicis à quo, quam appellatio.

4. In